

Et klassisk "lærercitat" skal indlede denne anmeldelse. Jan Kjærstad skriver i "Opdageren" om den gode lærer: "Så har man en vikar i to timer og interesserer sig for 30-års-krigen eller Marguerite Yourcenours forfatterskab resten af livet. Spørg hvem som helst – det er læreren man husker fra sin skoletid. Intet kommer på højde med en god lærer, der inspirerer. Intet – absolut intet kan erstatte udstrålingen fra et entusiastisk menneske."

Lærerens praksis er central for elevernes læring, og det er udgangspunktet i bogen "Lærerens praksis" af Martha Mottelson. Forfatteren her er en rutineret lærer med mange års folkeskoleerfaring, der er afløst af lige så mange år i læreruddannelsesregi. Praksis ved hun noget om, og med en ph.d med fokus på lærerens praksis, så kan man trygt forlade sig på, at Mottelson har indsigt i sit stof.

Det er kombinationen af praksis og teori, der gør indholdet interessant. Det er for alle lægfolk (folkeskolelærere såvel som forhenværende folkeskoleelever) en nem opgave at mene noget om lærerens praksis, thi den kender alle fra virkelighedens subjektive erfaringsverden. Det er det teoretiske fundament, der kvalificerer analysen af praksis, samtidig med at Mottelson har forstået lærerens afhængighed af "her-og-nu"-konteksten i klasserummet.

Hun skriver: "Når læreren gennemfører sin undervisning i en skoleklasse kan hun godt følge sin planlægning i et vist omfang, men langt hen ad vejen kræver hver enkelt situation at læreren improviserer, handler på rygraden eller hvad man ellers kalder den sociale praksis, som hele tiden må opfindes på ny, fordi situationerne aldrig er helt ens og ikke kan forudses." Det er en af bogens kvaliteter, at den netop tager højde for, at lærerpraksis fordrer en kontekstbundet her-og-nu-handlekompetence, som man ikke kan læse sig til, men som man bærer med sig fra sin opvækst, pædagogiske erfaringsverden, sit livssyn og som man "skoles" til i uddannelsen og i professionen.

Hvordan bliver man den lærer, man bliver? – Det er bogens spørgsmål, som Mottelson søger at gøre rede for i seks kapitler, der har hver sit fokus. Lærerens praksis bliver i

kapitel et set fra de pædagogiske visioners vinkel. Dette kapitel kan læses som en lynhurtig indføring i skolens dannelsehistorie, og det efterfølges af næste kapitals sociologiske synsvinkel. Her anskues praksis fra et samfundsmæssigt perspektiv. Kapitel tre ser på det meget interessante: Hvordan får man en time til at fungere? Her ser man forskningens belæg for, at elever ikke kan lytte til mere end ni minutters gennemgang af stof, før de falder fra. Empiriske analyser viser, at koreografien for en undervisningslektion netop er en otte til elleve-minutters stofgennemgang, der afløser den klassiske "ouverture", der består af "løst og fast" om eleverne, skolen og klassen.

For lærere er det interessant og selvafslørende at læse om de "tricks", enhver lærer gør brug af: Man positionerer sig i rummet ved at gå rundt mellem eleverne, man bruger rekvisitter (tavle, pc og bøger), man giver til tider eleverne et fast blik for at markere, at denne besked også var møntet på dem, man holder en offentlig monolog, kunstpauser, kommenterer sine egne handlinger, øger stemmestyrken eller taler dæmpet, man siger "Schhhhhhhh", man afbryder andre, når det passer én, man stiller retoriske spørgsmål og er i det hele taget meget, meget "læreragtig". Kapitel fire har skolens inventar og indretning som tema, kapitel fem ser på lærerens rolle på det professionelle arbejdsmarked, og i kapitel seks analyseres lærerens sociale baggrund i relation til normer og faglighed.

Herefter afrundes bogen i kapitel syv, og her stilles de ubesvarede spørgsmål, som man også gerne ville have haft et svar på, nemlig: Hvad er en dygtig lærer?, Hvilke faktorer har indflydelse i forhold til at kvalificere undervisningsmiljøet?, Hvordan ser skolens praksis ud set fra elevens synspunkt? Og hvordan kan lærerens orientering mod et meningsfyldt arbejde i højere grad inddrages som en styrke for professionen?. Disse spørgsmål ville det også være interessant at få svar på, men som undervisningsbog i læreruddannelsen er "Lærerens praksis" absolut anbefalelsesværdig.

Hvert kapitel er bygget op med en præsentation af den teoretiske

forankring først, dernæst fokuseres på praksisdelen og endelig er der en diskussion af muligheder og begrænsninger i forhold til den valgte synsvinkel. Sproget er klart, forståeligt, læseværdigt og hvert kapitel afsluttes med forslag til videre læsning. Vældig "læreragtig" – og godt!

Selv om man ved, at praksis er noget andet end teori i forhold til "læreragtigheden", så kan man også som lærerstuderende eller lærer ændre sin praksis, når man via teorien reflekterer over sin praksis.

Jan Kjærstad indledte og et citat fra "Erobreren" kan give udviklingsperspektivet:

"Man er ikke dømt til at være den man var, eller *kun* den man var. Man kunne blive noget mere. Vi er ikke, tænkte han, vi *skaber* os."

Anmeldt af Bodil Christensen
lektor ved læreruddannelsen i
Aalborg, UC Nordjylland